

INGLIZ TILI O'RGANUVCHILARI UCHUN YARATILAYOTGAN QULAYLIK
HAMDA O'QITISHNING AKTUAL YANGI USULLARI

Davirov Navruz Shuhrat o'g'li
SamDChTI o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola kelajagimiz egalari bo'lgan yangi o'sib borayotgan yoshlar orasida ingliz tilini yanada ommalashtirish uchun yangi usullarning ehtiyojlariga bag'ishlangan. Shuningdek, ingliz tilini o'rganuvchilar va talabalar orasida ingliz tilining ommaviylikini oshirishning yangi usullari haqida so'z boradi. Bundan tashqari, ingliz tilini Multimedia texnologiyalari orqali o'qitishning yangi usullari bilan ta'minlangan.

Kalit so'zlar: metodlar, zamonaviy texnologiyalar, internet, multimedia, o'qitish ko'nikmalari.

Abstract: This article is devoted to the needs of new methods to make English more popular among new growing number of children who are owners of our future. Also discusses the new ways to expand popularity of English among learners and students. Moreover, it provides with the new methods of teaching English via Multimedia technologies.

Key words: methods, modern technologies, internet, multimedia, teaching skills.

Аннотация: Данная статья посвящена потребностям новых методик популяризации английского языка среди растущего числа детей, которые являются хозяевами нашего будущего. Также обсуждаются новые способы повышения популярности английского языка среди учащихся и студентов. Кроме того, он предоставляет новые методы обучения английскому языку с помощью мультимедийных технологий.

Ключевые слова: методика, современные технологии, Интернет, мультимедиа, педагогическое мастерство.

Kirish.

Eng avvalo hozirda dunyo bo'ylab 6500 ga yaqin til bor. Ammo biz bilganimizdek, eng taniqlisi ingliz tilidir. Chunki deyarli har bir xalqaro savdo, har bir xalqaro siyosiy masala shu til bilan o'tkaziladi. Tarixga nazar tashlaydigan bo'lsak, birinchi va ikkinchi jahon urushlaridan keyingi dunyo ojiz va o'zgaruvchan bo'lgan. Amerika bizneslari avj olib, Buyuk Britaniya o'tgan asrda qilganidek, butun dunyo bo'ylab savdo qila boshladi. Bu esa ingliz tilini global savdo tili sifatida qo'llashni kuchaytirdi. Barcha mamlakatlar ingliz tilini ikkinchi tili sifatida o'rganayotganining asosiy sababi shu bo'lishi mumkin. Xo'sh, agar ingliz tili dunyo bo'ylab aktual bo'lsa, uni qanday o'rganishimiz mumkin? Yoki unga ikkinchi ona tilimiz sifatida qanday munosabatda bo'lish mumkin? O'ylaymanki, bu narsalarga erishish uchun biz yangi avlodni tillarga nisbatan yaxshiroq bilimga ega bo'lgan holda tarbiyalashimiz va o'qituvchilarning kasbiy faoliyatidan foydalanish bilan mustahkam fikrda bo'lishimiz kerak.

O'zbekiston birinchi Prezidenti Islom Karimovning 2012 yil 10 dekabrda xalqaro tillarni o'rganish tizimini takomillashtirish to'g'risidagi qarori bilan boshqa tillarni rivojlantirish bo'yicha ko'plab tadbirlar tashkil etildi. Bu isbot edi, O'zbekistonda tilni rivojlantiruvchi asarlar

allaqachon boshlangan. Bundan tashqari, amaldagi Prezident Shavkat Miromonovich Mirziyoyev xalqaro tillarni rivojlantirishga ham o'z hissasini qo'shdi. Masalan, 6-may kuni O'zbekistonda xalqaro tillarni o'qitishni takomillashtirish bo'yicha video selektor amalga oshirildi. Sh. M. Mirziyoyev, mamlakatimizda chet tillarni o'qitishning yangi tizimini joriy etish vaqti keldi, bu esa kelajak uchun mustahkam poydevor bo'ladi, dedi. Shundan kelib chiqib, biz raqobatbardosh mamlakatni qurishni maqsad qilib qo'ydik va endi maktablar, litseylar, kollejlilar va universitetlar bitiruvchilari kamida ikkita chet tilini mukammal bilishlari kerak. Qat'iy talab har bir ta'lim muassasasi rahbarining faoliyatining asosiy mezonlariga aylanishi kerak. Mening fikrimcha, hozir odamlarni, ayniqsa bolalarni ikkinchi tiliga o'rgatish vaqti keldi. Chunki hozirgi kunda olib borilayotgan juda ko'p voqealardan so'ng boshqa tillarni o'rganmaslik juda qiyin. Xalqimizda ularga nisbatan katta hurmat va e'tibor bor. [4]

Shu kunlarda O'zbekistondagi kutubxonani sevuvchilar soni ancha ko'paymoqda, bu ko'rsatkich bundan 2 yoki 3 yil oldingiga nisbatan ko'p. Sababi, meningcha, mamlakat bo'ylab har bir kutubxonada yangi texnologiyalar, kompyuterlar, shuningdek, yangi qulayliklar mavjudligi bo'lishi mumkin. O'quvchilar o'zi istagan ma'lumot yoki materialni olishlari mumkin. Masalan, agar u yoki bu kitoblarda qidirayotgan ma'lumotlarni topa olmasa, uni internetga osongina qo'yishlari mumkin va bu ularga darhol ko'p ma'lumot berishga yordam beradi. Men faqat aytamanki, hozir hamma narsani o'rganish uchun katta imkoniyat bor.

Bundan tashqari, o'qituvchilarning ko'nikmalari va ularning bilimlari ham bolaning til o'rganish jarayonini takomillashtirishda muhim jihatlardan biridir. Sobit bilim va bilim olish ko'nikmalariga ega bo'lgan o'qituvchilargina o'rganuvchilarga cheksiz ta'lim bera olishadilar deb o'ylayman. Ayni paytda O'zbekiston respublikasida o'qituvchilarning o'z darajasini oshirish va o'z sohasi bo'yicha professional bo'lishga ko'maklashish uchun davlat tomonidan turli mahurat dasturlari tashkil etilmoqda. Masalan, ingliz tilini o'rgatuvchi o'qituvchilar har 5 yilda mamlakatning boshqa mintaqalaridagi universitetlarga borib, chet tillarini mustahkamlashmoqda. Shuningdek, davlat rahbarining "Xalq ta'limi ilmiy-tadqiqot xizmatlarini qo'llab-quvvatlash va kasbiy rivojlanishni joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4963-sonli "Kadrlar nazoratini tubdan yangilash to'g'risida"gi qarori sohada yangi tartib joriy etmoqda. Ya'ni, amaldagi tartibga solish, xalq ta'limi, shuningdek, har 5 yilda o'qituvchilarning malaka oshirish kurslariga jalb qilinishi. Endi ular har 5 yilda bir marta emas, balki har yili malaka darajasini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. [5]

Shu maqsadda har yili xalq ta'limining layoqatligini hisobga olgan holda "professional ta'limni davom ettirish" joriy etiladi. Oldingi tartibga ko'ra, har yili faqat 20 nafar o'qituvchi yordamchi malaka toifasiga jalb qilingan, ammo yangi tartibga ko'ra, har yili o'qituvchilarning 100% talabalikka jalb qilingan. Ilgari har 5 yilda bir marta malaka oshirish kurslarida 144 soat o'qitilar edi, ammo yangi qoidalarga ko'ra, o'qituvchilar yiliga kamida 36 soat o'qish bilan shug'ullanishlari kerak. [2]

Lingvistik bo'lmagan universitetda ingliz tili darsini samarali o'tkazish va maksimal natijalarga erishish uchun talabalar va o'qituvchilar o'z amaliyotida turli usullar, texnika va texnologiyalardan foydalanadilar, kasbiy kompetensiyalari va shaxsiy sifatlarini oshiradilar. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orasida eng ko'p talabga ega bo'lganlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (ICT), kompyuter dasturlaridan foydalanish texnologiyalari, Internet texnologiyalari, shaxsiyatga yo'naltirilgan texnologiyalar, til portfeli texnologiyasi,

texnologiyalarni sinovdan o'tkazish, loyihalash texnologiyalari, hamkorlikdagi o'quv texnologiyalari, o'yin texnologiyalari, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari, kommunikatsiya va qiymat texnologiyalari mavjud. [1, b129]

Multimediya texnologiyalari axborot texnologiyalari sohasi bo'lib, audio-televidenie va virtual aloqaning zamonaviy vositalari kompleksi bo'lib, u turli faoliyatlar uchun ishlatiladi: rejalashtirish, tashkil etish, turli sohalarda nazorat qilish: tibbiyot, reklama, san'at, biznes, ilmiy-tadqiqot, ko'ngilochar va ta'lim. Multimedia (inglizcha "multimedia" dan lotincha "multum" - ko'p va "media", "o'rta" fokus; ma'nolari) - bir-biri bilan o'zaro ta'sirlashuvchi turli xil axborot turlarini (matn, tovush, grafika, video, foto, animatsiyalar, tovush effektlari (shovqin, yomg'ir, momaqaldiraq va boshqalar) yaratadigan ko'p medianing elektron tashuvchisi. Ko'rgazmali va tovushli axborotlarning o'zaro ta'siri interaktiv dasturiy ta'minot bilan boshqariladi. Multimedia vositalaridan foydalanishning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, ular o'quvchilar uchun turli xil o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish imkonini beradi, so'z boyligini kengaytirish va gaplarning yangi namunalari bilan tanishishning turli usullarini ta'minlaydi, o'rganilayotgan tuzilmalarning esdaligini oshiradi. Til va bu tuzilmalar o'rtasidagi munosabatlar, ma'lum ko'nikma va qobiliyatlarni tarbiyalash demakdir. Multimedia vositalaridan foydalanishning afzalliklaridan biri ham ularning boshqaruv va o'z-o'zini nazorat qilish tizimini optimallashtirishga o'z hissasini qo'shishi, shu orqali o'qituvchining mehnatini osonlashtirishi, shuningdek, o'quvchilarning mustaqil ishlashini shakllantirishdir. Kompyuter testlaridan foydalanish tufayli talabalar o'rganilgan materialning assimilyatsiya darajasini mustaqil nazorat qilish va zarur hollarda uni takrorlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuni ham ta'kidlash lozimki, har bir multimedia dasturi uchun metodik nota tuzish lozim. Bu dastur qaysi auditoriya uchun mo'ljallanganligini, uning yordami bilan shakllantiriladigan ko'nikmalarning turlarini, qaysi ta'lim materialiga asoslanganligini, necha soatga mo'ljallanganligini, bu dasturlarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rnini, ya'ni "dastur boshqa o'qituvchilar tomonidan foydalanish imkoniyati uchun foydalanishga ega bo'lishi kerak". [1, b130]

Bundan tashqari, o'quvchilarni o'qitish uchun o'qituvchilar quyidagi qoidalarga amal qilishlari kerak:

1. Vaqtni qiziq o'tqazish

Qiziqarli, qiziqarli, qiziqarli! Bu haqiqatan ham bolalar uchun muhim bo'lgan omillardan biridir. Bu esa o'yin maydonchasidagi bolalar uchun ham, sinfdagilar uchun ham mos.

2. O'yinlar o'ynash

O'yinlar o'rganishni qiziqarli qilishning ajoyib usuli. O'yinlar nafaqat aksariyat bolalarning raqobatbardosh tabiati bo'yicha o'ynashadi, balki o'yinlar ham amalga oshirish maqsadini beradi. O'yinda g'alaba qozonganingizda haqiqatan ham biror ish qilsangiz, muvaffaqiyatingizdan o'zingizni yaxshi his qilishingiz mumkin.

3. Ijodiy bo'ling

Har kuni sinfda ham bir xil ishlarni qilish o'quvchilar uchun zerikarli, siz uchun ham. Shunday qilib, siz rejalar bilan ijodiy bo'lishingiz kerak. [3]

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, bu rivojlanayotgan mamlakatlarda xalqaro tillarni o'rganish ayniqsa eng ommabop bo'lgan ingliz tilini o'rganish juda foydalidir. Chunki qayerda bo'lishingizdan qat'i nazar, yo'lingizni yengillashtirishi mumkin. Shuningdek, o'z ishida professional bo'lgan o'qituvchilarga har doim talab yuqori bo'ladi. Mamlakatimizda professional bo'lish uchun ko'plab manbalar va imkoniyatlarni taqdim etish kabi juda ko'p imkoniyatlar taqdim etiladi. O'qituvchilar ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'qitishning yangi usullari va yangi zamonaviy usullar ustida ish olib bormoqdalar, multimedia texnologiyalarini o'zlashtirishmoqdalar.

Bundan tashqari, agar yangi o'sib borayotgan avlod turli mamlakatlarning hayoti, madaniyati, iqtisodiyoti yoki tili haqida ko'p ma'lumot va bilimlarga ega bo'lsa, biz butunlay amin bo'lishimiz mumkinki, mamlakatimiz ishonchli qo'llarda!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Khurshedovna K. M., Qizi O. M. D., Mirsalim o'gli I. M. THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING //Intent Research Scientific Journal. – 2023. – T. 2. – №. 3. – C. 128-132.
2. www.worlddata.info
3. www.fluentu.com
4. Lex.uz
5. www.tdpu.uz
6. Kurbonova M., Davirov N. MODERN METHODS OF TEACHING LISTENING SKILLS IN ELEMENTARY SCHOOL PUPILS IN A FOREIGN LANGUAGE BASED ON ANIMATION APPROACH //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B12. – C. 483-485.